

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Vilgert 40/40A te Velden, gemeente Venlo (L)

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2010-104

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Vilgert 40/40A te Velden, gemeente Venlo (L)

ARC-Rapporten 2010-104
ARC-Projectcode 2010/151

Tekst

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

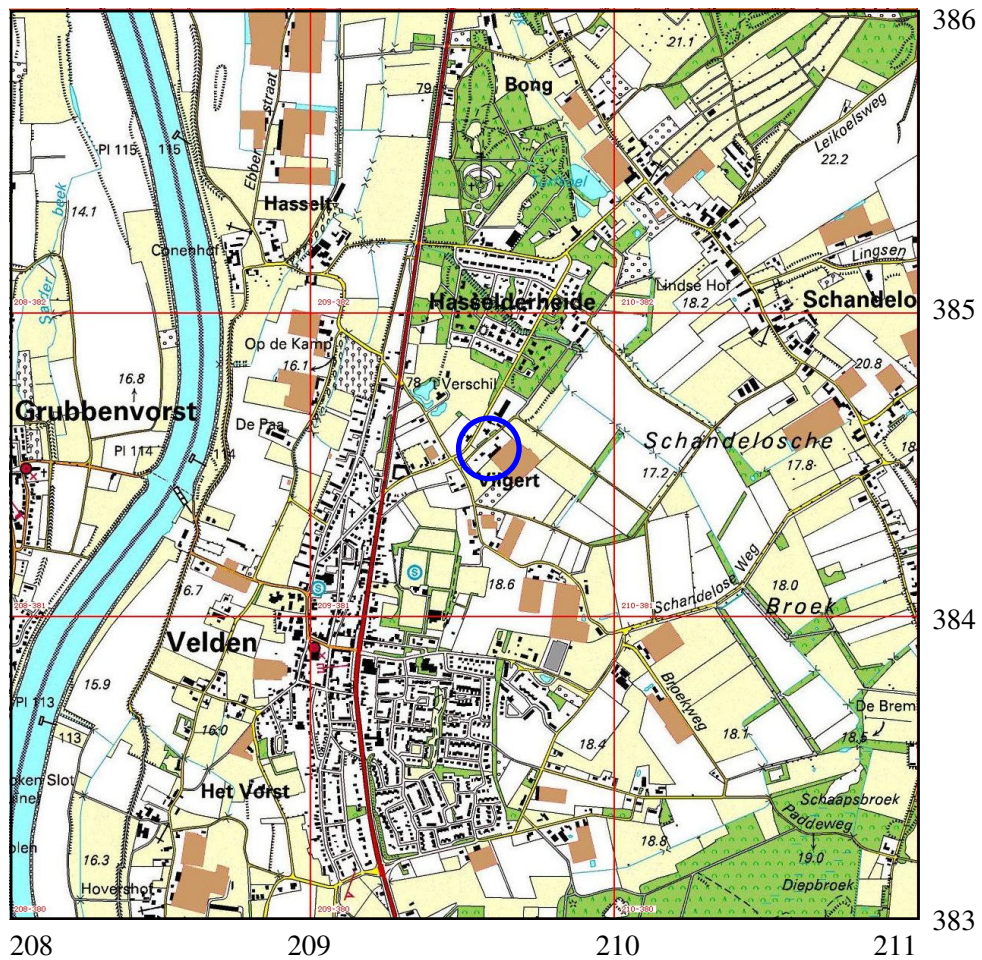
Projectnaam	Velden - Vilgert 40/40A
Projectcode	2010-151
CIS-code	40417
Projectleider	ir. W.J.F. Thijs
Contact	0345-620102, w.thijs@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Swalmen, drs. M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Venlo, dhr. A.J. Ernst
Contact	077-3596994, t.ernst@venlo.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Vilgert 40/40A
Plaats	Velden
Gemeente	Venlo
Provincie	Limburg
Kaartblad	52G
RD-coördinaten	N: 209597/381588 O: 209618/381566 Z: 209561/381510 W: 209538/381534
Oppervlakte	2.800 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Beegden; rivierzand en -grind (Be3)
Geomorfologie	Dekzandruggen, al dan niet met oud bouwlanddek (3L5).
Bodem	Vlakvaaggronden; grof zand, grondwatertrap V (Zn30-V).
Historische situatie	In ieder geval sinds begin 19e eeuw in gebruik geweest als akkerland, sinds midden 20e eeuw als bedrijfsterrein.
Archeologische verwachting	Hoge trefkans op archeologische resten en/of sporen vanaf het Laat-Paleolithicum.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een gecombineerd verkennend en karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Vilgert 40/40a te Velden in de gemeente Venlo (afbeelding 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de realisatie van vier woonkavels. Hierbij zullen binnen het plangebied met een oppervlakte van 2.800 m² vier woningen met een tot op heden nog onbekende oppervlakte worden gebouwd. De aanlegdiepte van de toekomstige woningen is ook nog niet bekend. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetaast. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 16 april 2010 door drs. M. Stiekema. Het veldwerk stond onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. De rapportage is geschreven door drs. M. Stiekema in samenwerking met ir. W.J.F. Thijs van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In maart 2010 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging op (de rand van) een dekzandrug blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van archeologische resten is hoog voor alle perioden vanaf het Laat-Paleolithicum. De archeologische resten worden direct aan of onder het maaiveld verwacht. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden het maaiveld verwacht. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstrooiingen. Onverbrande organische resten zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema M., 2010: *Archeologisch bureauonderzoek Vilgert 40/40a te Velden in de gemeente Venlo*, Econsultancy Rapport 09123806.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoreningen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor eerst boringen gezet met een edelmanboor van 7 cm die na het beschrijven van de bodemopbouw zijn uitgeboord met een edelmanboor met een diameter van 15⁴ cm op het onderzoeksterrein zes boringen geplaatst tot maximaal 120 cm –mv. De boringen zijn verspreid in een grid van 20×30 meter en (enigszins) rekening houdend met de aanwezige verhardingen over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten door het opgeboorde sediment te zeven over een zeef met een maaswijdte van 4 mm. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

⁴De keuze voor een edelman wordt ingegeven door de textuur van de bodem. Een guts is niet geschikt voor zandgronden en ook niet voor boven de grondwaterspiegel gelegen kleien. Een zandguts heeft als nadeel dat deze niet verlengbaar is en het zand er bij een losse pakking snel uit valt.

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het gecombineerd verkennend en karterend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. De top van het bodemprofiel bestond bij alle boringen uit (de resten van) een humusrijke bouwvoor, bestaande uit matig fijn, zwak siltig zand. Het bodemprofiel van alle boringen is tot een diepte van 15 cm -mv (bij boring 4) tot 80 cm -mv (bij boring 3) verstoord. De verstoorde bodemlagen kenmerken zich door kleurafwijkingen en -vlekken en de aanwezigheid van resten puin, baksteen en kolengruis in de zanden. Bij de boringen 1 en 3 bevonden zich dusdanig grote hoeveelheden baksteen en puin in het bodemprofiel dat beide boringen op respectievelijk 70 en 80 cm -mv zijn gestuit.

Bij de overige boringen is er direct onder de verstoorde bovengrond een onverstoord Cg-horizont, bestaande uit geel tot donkergeel matig grof, zwak tot matig siltig, matig gleyhoudend zand aangetroffen. De top van de Cg-horizont was bij geen van de boringen meer intact. Resten van de C-horizont zijn bij alle boringen in de verstoord bovenlaag aangetroffen. Onder de matig grove zandafzettingen is vanaf 70 tot 100 cm -mv humusarme tot matig humeuze leem aangetroffen. Bij de boringen 4 en 5 gingen deze (humeuze) leemafzettingen naar boven toe zelfs over in een veenlaag met een dikte van 15–20 cm. In boring 6 waren de (humusarme) leemafzettingen doorsneden door grindbandjes.

Op locatie was in het verleden waarschijnlijk sprake van een laagte. Door de slecht doorlatende leem in deze depressie is in het verleden veen ontstaan. Waarschijnlijk is dit veen ontstaan in het Holoceen. In latere fase is deze laagte opgevuld geraakt met zand. Dit zand is gezien de aanwezigheid van grind in het pakket waarschijnlijk opgebracht als ophoging. In deze ophoging zijn vlakvaaggronden ontstaan door de aanwezigheid van vegetatie en agrarisch gebruik.

De bodemopbouw die is aangetroffen in het plangebied is in de bovenste 50–80 cm dermate sterk verstoord dat niet meer te achterhalen is welk bodemtype oorspronkelijk aanwezig is geweest. Deze verstoring is vermoedelijk het gevolg van het voormalig gebruik van het plangebied als kassencomplex en bijgebouwen of van de sloopwerkzaamheden van ditzelfde kassencomplex.

Bij het uitzeven van het opgeboorde sediment zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie op een met dekzand afgedekt Maasterras, waarin vlakvaaggronden zijn gevormd. Volgens de gemeentelijke beleidsadvieskaart heeft de onderzoekslocatie een hoge archeologische trefkans. In de nabije omgeving zijn diverse vondsten gedaan waarbij nederzettingenresten vanaf het Mesolithicum zijn aangetroffen. Het gebied is in de 19e eeuw ontgonnen. In de jaren 1950–1970 heeft er een kassencomplex gestaan, hierbij is mogelijk de bodem verstoord geraakt.

Het gecombineerd uitgevoerde verkennend en karterend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie in een depressie in het Maasterras ligt, waarin veengroei heeft plaatsgevonden. Door de ligging van de locatie in een natte depressie is er sprake van een lage trefkans. De depressie is waarschijnlijk opgehoogd. De ophoging dateert waarschijnlijk uit de Nieuwe Tijd. Ook voor dit pakket is sprake van een lage trefkans. In de karterende boringen zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen. De top van het pakket ophogingspakket was tot een diepte van 80 cm –mv verstoord.

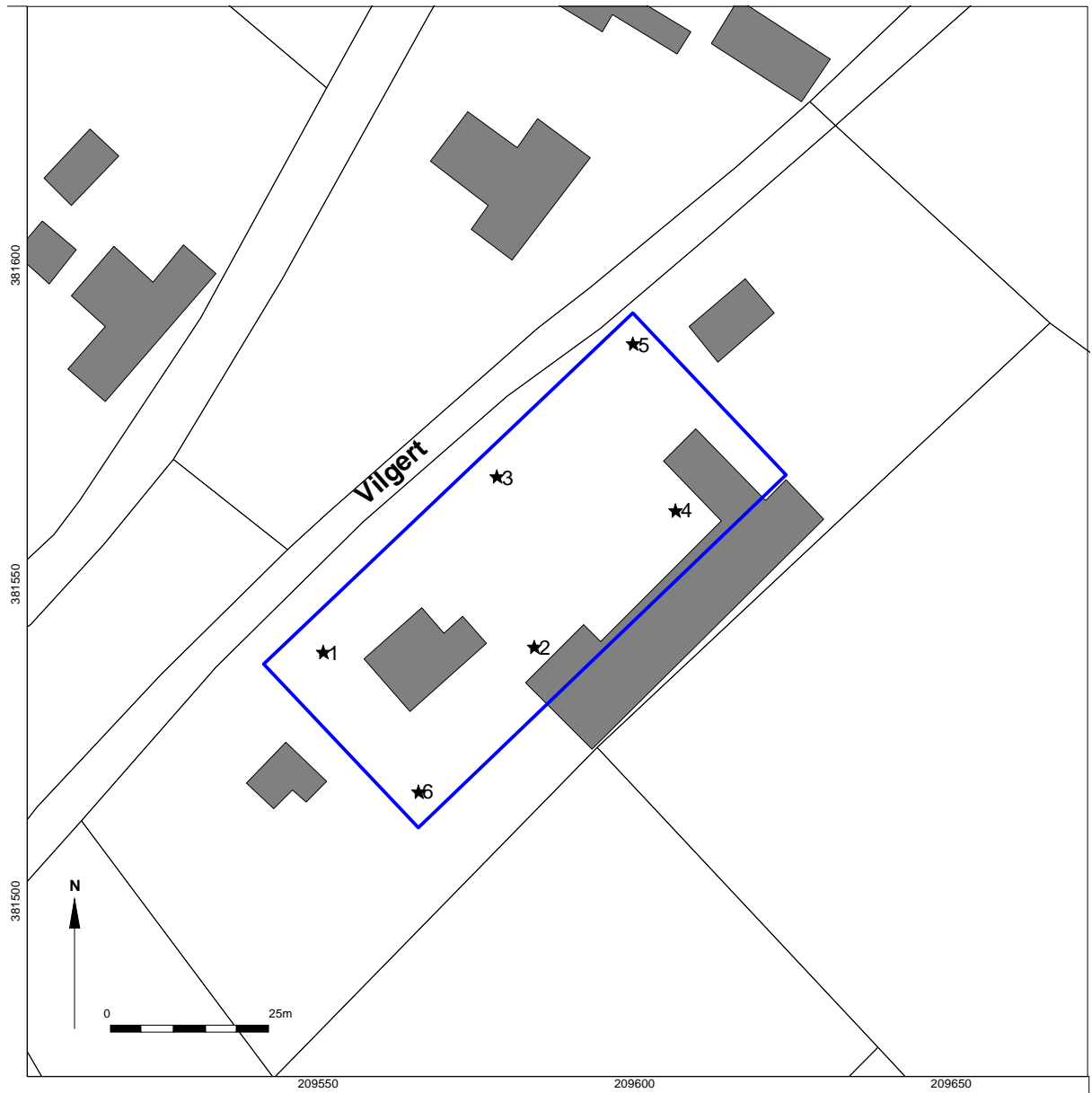
Geconcludeerd kan worden dat de voorgenomen werkzaamheden geen bedreiging vormen voor het archeologisch erfgoed.

4 Aanbeveling

Gezien de lage archeologische trefkans binnen de onderzoekslocatie zijn er geen bezwaren tegen de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Geadviseerd wordt dan ook om de onderzoekslocatie vrij te geven. De archeologische meldingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Venlo, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Velden - Vilgert 40/40A

Boorpuntenkaart

Legenda

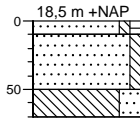
	plangebied		boorpunt
	huidige bebouwing		

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 1

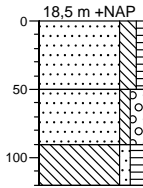
X: 209551
Y: 381536

0	gazon
10	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, verstoord
50	Zand, matig grof, zwak siltig, donkergeel, verstoord
70	Leem, sterk zandig, matig baksteenhoudend, grijs, verstoord; boring gestuit op baksteen

Boring: 2

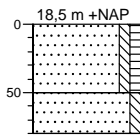
X: 209584
Y: 381536

0	gazon
10	Zand, matig grof, matig siltig, zwak humeus, matig puinhoudend, donker grijsbruin, verstoord
50	Zand, matig grof, zwak siltig, matig grindig, matig gleyhoudend, donkergeel, Cg-horizont
90	Leem, zwak zandig, matig humeus, bruingrijs, Cr-horizont
120	

Boring: 3

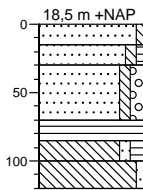
X: 209578
Y: 381563

0	gazon
10	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, sterk puinhoudend, matig kolengruishoudend, donker grijsbruin, sterk verstoord
50	Zand, matig fijn, zwak siltig, sterk puinhoudend, bruingeel, verstoord; boring gestuit op puin
80	
100	

Boring: 4

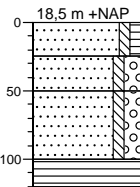
X: 209607
Y: 381558

0	gazon
15	Zand, matig grof, zwak siltig, sterk puinhoudend, lichtbruin, verstoord
30	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, grijsbruin, Ap-horizont
70	Zand, matig grof, zwak siltig, matig grindig, matig gleyhoudend, geel, Cg-horizont
85	
100	Veen, mineraalarm, donkerbruin, Cr-horizont
120	Leem, zwak zandig, matig humeus, bruingrijs, Cr-horizont
	Leem, zwak zandig, lichtgrijs, Cr-horizont

Boring: 5

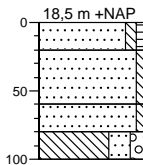
X: 209600
Y: 381584

0	gazon
25	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, donker grijsbruin, verstoord
50	Zand, matig fijn, zwak siltig, matig grindig, lichtbruin, verstoord, licht gevlekt
100	Zand, matig grof, zwak siltig, matig grindig, matig gleyhoudend, donkergeel, Cg-horizont
120	Veen, mineraalarm, donkerbruin, Cr-horizont

Boring: 6

X: 209566
Y: 381514

0	gazon
20	Zand, matig fijn, zwak siltig, zwak humeus, bruin, verstoord
50	Zand, matig grof, zwak siltig, matig baksteenhoudend, geelbruin, verstoord, licht gevlekt
80	Zand, matig grof, zwak siltig, matig gleyhoudend, geel, Cg-horizont
100	Leem, sterk zandig, matig grindig, lichtgrijs, Cr-horizont

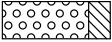
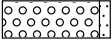
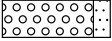
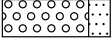
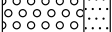
Oprachtgever:

Locatie: Vilgert 40/40a

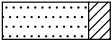
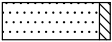
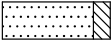
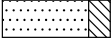

getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

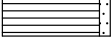
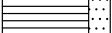
grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

	geen geur
	zwakke geur
	matige geur
	sterke geur
	uiterste geur

olie

	geen olie-water reactie
	zwakke olie-water reactie
	matige olie-water reactie
	sterke olie-water reactie
	uiterste olie-water reactie

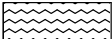
p.i.d.-waarde

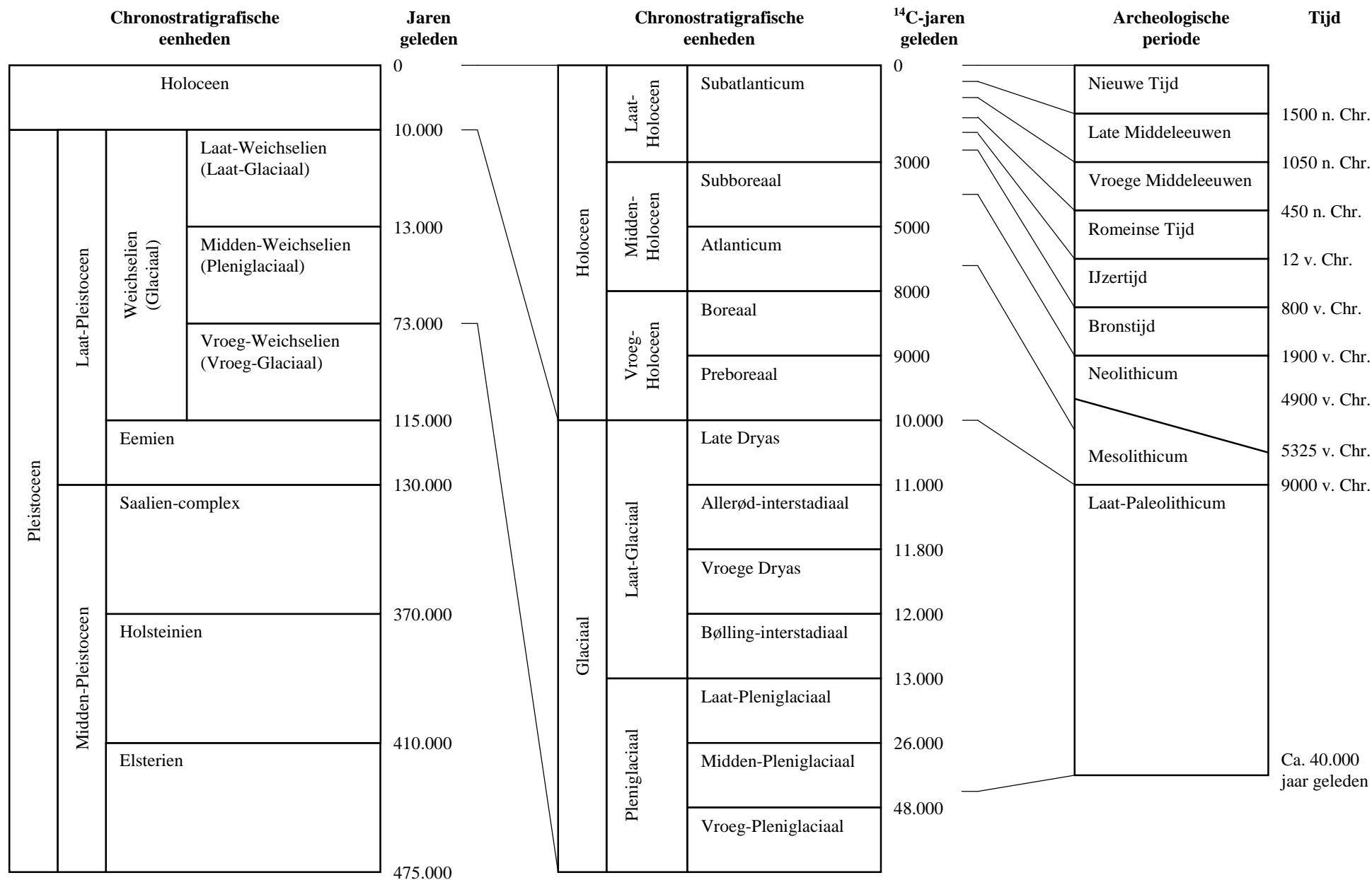
	>0
	>1
	>10
	>100
	>1000
	>10000

monsters

	geroerd monster
	ongeroerd monster

overig

	bijzonder bestanddeel
	Gemiddeld hoogste grondwaterstand
	grondwaterstand
	Gemiddeld laagste grondwaterstand
	slib
	water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.